

Energi & politik
Anna Wolf
anna.wolf@energiforetagen.se

Klimat- och näringslivsdepartementet

Energiföretagens svar angående Vätgas i Systemet (Ei R2025:10)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla. Energiföretagen Sverige vill tacka för möjligheten att lämna synpunkter på rapporten Vätgas i systemet.

Sammanfattning:

Energiföretagen Sverige välkomnar förslaget till ny gasmarknadslag och ser positivt på ambitionen att skapa ett långsiktigt hållbart och teknikneutralt regelverk för gasmarknaden. Vi vill särskilt lyfta vikten av att kommunala energibolag ges möjlighet att även i framtiden bidra till vätgas- och biogasutvecklingen genom att tillåtas bedriva produktion utanför kommungräns, i linje med motsvarande bestämmelser för el och fjärrvärme. Detta är avgörande för att främja sektorskopplingar och stärka den lokala energiomställningen. Det är därför, inte minst mot bakgrund av den föreslagna nya lagen om offentlig säljverksamhet, viktigt att det i den nya gasmarknadslagen tydligt definieras vilka verksamheter som avses undantas från de kommunalrättsliga principerna.

Vi tillstyrker förslagen om förenklade koncessionsförfaranden och tydliggörande av koncessionsplikten, samt ser positivt på att lagstiftningen samlar regler för olika gasslag. Samtidigt betonar vi behovet av att en framtida intäktsramsreglering för vätgas utformas skyndsamt och proportionerligt, med hänsyn till marknadens tidiga utvecklingsskede.

Slutligen stödjer vi kravet på samverkan mellan gas-, el- och fjärrvärmeföretag i nätutvecklingsplaneringen, men understryker vikten av att processen utformas på ett sätt som är tydligt, effektivt och inte onödigt administrativt betungande.

Energiföretagen ser fram emot fortsatt dialog i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Generella synpunkter

Vätgas spelar en central roll i omställningen till ett fossilfritt energisystem. För att nå Sveriges och EU:s klimatmål krävs en snabb och omfattande elektrifiering av samhället, där vätgas utgör ett viktigt komplement till elen, och är en nyckel för att hantera industrins klimatomställning. Genom att möjliggöra flexibilitet, lagring och transport av energi över tid och rum, kan vätgas bidra till att balansera elsystemet, integrera mer förnybar elproduktion och minska utsläppen inom

industrin och transportsektorn. Vätgasen skapar också nya möjligheter för sektorskoppling mellan el, värme, industri och transport, vilket stärker energisystemets flexibilitet och robusthet. För att realisera denna potential krävs långsiktiga och teknikneutrala regelverk som främjar investeringar i vätgasinfrastruktur. Detta gäller inte minst för kommunala energibolag, som har en viktig roll i den lokala energiomställningen. Kommunala energibolag har historiskt ofta varit drivande i att utveckla biogasprojekt och det är viktigt för Sveriges klimatomställning, egenförsörjning och konkurrenskraft att de även framgent får möjlighet att komplettera sin el- och värmeproduktion med vätgas och biogas i ännu större utsträckning.

Vätgasmarknaden är vidare i ett tidigt utvecklingsskede, och infrastruktur som omfattas av det föreslagna regelverket saknas idag. Därför vill Energiföretagen även understryka vikten av fortsatt dialog mellan regeringen, Ei och branschen vad gäller utvecklingen av regleringen, så att den ger rätt incitament till marknaden. Det kan krävas övergångsbestämmelser som medger ett stegvis införande med exempelvis tydliga kontrollstationer för att utvärdera att lagstiftningen ligger i linje med marknadens utveckling.

Energiföretagens synpunkter på promemorians förslag

Energiföretagen Sverige har tagit del av remissrapporten "Vätgas i systemet – en gasmarknad i omställning" (Ei R2025:10) samt tillhörande konsekvensutredning. Vi välkomnar arbetet med att anpassa svensk lagstiftning till EU:s nya gasmarknadspaket och ser positivt på ambitionen att skapa en långsiktigt hållbar och teknikneutral reglering för gasmarknaden.

Vi vill dock särskilt lyfta fram följande synpunkter:

1. Kommunala gasföretags verksamhet utanför kommungräns (6 kap. 1 och 2 §§)

Energiföretagen delar Energigas Sveriges uppfattning att den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 1 § i den nya gasmarknadslagen är otillräcklig. I nuvarande förslag tillåts kommunala gasföretag bedriva handel och överföring av gas utanför kommunens område, men inte produktion. Detta innebär en tydlig skillnad jämfört med ellagen (7 kap. 1 §), där kommunala elbolag tillåts bedriva såväl produktion som handel och nätverksamhet utanför kommungränsen.

Vi anser att samma möjlighet bör ges även för gasverksamhet, särskilt mot bakgrund av behovet av ökad biogasproduktion och etablering av en ny vätgasmarknad, där båda är viktiga delar av ett framtida energisystem med tydliga sektorskopplingar mellan el, gas och värme. En sådan förändring skulle främja likabehandling mellan energislag i linje med undantagen som redan finns för el respektive fjärrvärme, underlätta investeringar i förnybar gasproduktion och bidra till målen om fossilfrihet och klimatneutralitet.

Vi föreslår därför att 6 kap. 1 § i den föreslagna gasmarknadslagen justeras enligt följande:

"6 kap. 1 § En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med gas samt därmed sammanhängande verksamhet, eller
2. överföring av gas i geografisk närhet till företagets överföringsverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig överföringsverksamhet."

Vi anser vidare att produktion av gas bör omfattas av samma krav på affärsmässighet som föreslås gälla för handel med gas i syfte att upprätthålla konkurrensneutrala villkor gentemot andra aktörer på marknaden. Ett undantag är även i linje den tidigare uttalade inriktningen för kommunala kompetensfrågor med att undantag från självkostnadsprincipen bör ske i de fall en kommun ges befogenhet att bedriva verksamhet på en konkurrensutsatt marknad (prop. 2008/09:21).

Under förutsättning att 6 kap. 1 § justeras enligt ovan föreslår vi därför att 6 kap. 2 § justeras enligt följande:

"2 § Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § 1 ellagen (1997:857), får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans."

Det är, inte minst mot bakgrund av den föreslagna nya lagen om offentlig säljverksamhet, viktigt att det i den nya gasmarknadslagen tydligt definieras vilka verksamheter som avses undantas från de kommunalrättsliga principerna.

2. Intäktsramsreglering för vätgas

Vi ser positivt på att Ei får i uppdrag att utreda en anpassad intäktsramsreglering för vätgasaktörer. Det är dock av största vikt att denna utredning påbörjas skyndsamt. Osäkerheten kring framtida intäktsmodeller riskerar att hämma investeringar i vätgasinfrastruktur under en kritisk uppbyggnadsfas. Det är också av vikt att den begränsade omfattningen av vätgasmarknaden beaktas när reglering utformas så att kraven inte blir för omfattande för en marknad i uppbyggnadsfas.

3. Förenklade koncessionsförfaranden

Energiföretagen välkomnar att beslut om koncession för gasverksamhet flyttas från regeringen till Energimarknadsinspektionen samt att handläggningstiden begränsas till två år. Vi stödjer även det föreslagna undantaget från koncessionsplikt enligt 2 kap. 4 § i den nya gasmarknadslagen, som innebär att vissa anläggningar – såsom mät- och reglerstationer samt kompressorstationer – inte längre omfattas av koncessionskrav.

Detta undantag är av avgörande betydelse för att möjliggöra en snabb och kostnadseffektiv omställning av det västsvenska gasnätet till biogas. Regeringen bör skyndsamt införa detta undantag i den nu gällande naturgasförordningen, i avvaktan på att den nya gasmarknadslagen träder i kraft. Ett snabbt införande skulle undanröja onödiga hinder för investeringar och bidra till att påskynda klimatomställningen i gasinfrastrukturen.

Energiföretagen är positiva till att det föreslås tydliggöras i gasmarknadslagen 2 kap. att kravet på koncession för lagringsanläggningar (2§) och förgasningsanläggningar (3§) endast omfattar sådana anläggningar som anslutits till en gasledning för transmission. Energiföretagen instämmer även i Ei:s bedömning att inte införa koncession för distributionsledningar. Att införa en sådan reglering skulle innebära stora förändringar för aktörerna på gasmarknaden

4. En samlad lagstiftning

Energiföretagen tillstyrker Ei:s förslag om att samla lagstiftningen för olika gasslag i samma lag då det skapar förutsättningar för en tydlighet och enkelhet för marknadens aktörer. Där de tekniska eller marknadsmässiga förutsättningarna skiljer sig åt mellan gasslagen, är det viktigt att också lagstiftningen speglar de skillnaderna. Det är också viktigt att motsvarande gör sig gällande mellan andra energiinfrastrukturer. Ei har en intention att likrikta regleringen mellan el- och gasnät, vilket Energiföretagen ser positivt på i den mån de tekniska och marknadsmässiga förutsättningarna tillåter det. På de områden där förutsättningarna skiljer sig åt, är det av stor vikt att förhållandena också återspeglas i anpassad lagstiftning

4. Samverkan i nätutvecklingsplanering

Vi ser positivt på kravet på samverkan mellan gas-, el- och fjärrvärmeföretag vid framtagande av nätutvecklingsplaner. En integrerad planering är avgörande för att säkerställa ett effektivt och robust energisystem. Det är dock viktigt att Ei säkerställer att processerna för samverkan är tydliga och att berörda aktörer ges tillräckligt stöd och resurser för att uppfylla kraven, samt att dessa inte blir alltför omfattande och administrativt betungande.

Avslutande kommentar

Energiföretagen Sverige ser fram emot fortsatt dialog med Ei och andra berörda aktörer i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Vi står gärna till förfogande för ytterligare synpunkter och fördjupade diskussioner kring de frågor som berör våra medlemmar.

Stockholm, som ovan

Emil Berggren

Gruppchef produktion

Anna Wolf,

Ansvarig vindkraft,
solenergi och vätgas